

*Analys av
allsvenska föreningarnas
ekonomi 2003*

**Svenska Fotbollförbundet
Kjell Sahlström**

Analys av allsvenska föreningarnas ekonomi 2003

Svenska Fotbollförbundet har kartlagt det ekonomiska utfallet i de allsvenska föreningarna för år 2003. Kartläggningen bygger på uppgifter inrapporterade av de allsvenska klubbarna samt deras årsbokslut, vilka är reviderade av auktoriserade eller godkända revisorer.

Obs! Samtliga belopp i tabeller nedan i mkr om ej annat anges.

Allsvenska föreningarnas resultat

Föreningarna i Allsvenskan redovisade 2003 sammantaget ett underskott uppgående till 27,9 mkr (2002: - 49,8 mkr). I detta resultat ingår ett överskott från spelaromsättning (spelarförsäljningar och spelaruthyrning minus såväl direkt kostnadsförda spelarförvärv som avskrivningar balanserade spelarförvärv samt spelarinhyrning) på 13,9 mkr (2002: 2,4 mkr).

År 2003 spelade ingen förening i Champions League (C.L), vilket heller inte någon förening gjorde år 2002 och 2001.

Detta innebär att föreningarna i Allsvenskan från verksamheten exklusive spelaromsättning och C.L redovisade ett underskott 41,8 mkr (2002: - 52,2 mkr), vilket är en förbättring med 10,4 mkr jämfört med år 2002.

Resultatets beståndsdelar 2003, mkr

	<u>2003</u>	<u>2002</u>	<u>2001</u>
Driftresultat exklusive Champions League	- 29,7	- 51,3	- 73,0
Driftresultat inklusive Champions League	- 29,7	- 51,3	- 73,0
Spelaromsättning	+ 13,9	+ 2,4	+ 94,6
Finansnetto	- 5,2	+ 5,8	+ 9,7
Resultat före extraord & bokslutsdispositioner	- 21,0	- 43,1	31,3
Extraordinära poster & bokslutsdispositioner	- 7,3	- 6,7	0,0
Inkomstskatt	+ 0,4	0,0	- 1,3
Redovisat resultat exkl C.L	- 27,9	- 49,8	+ 30,0
Redovisat resultat inkl C.L.	- 27,9	- 49,8	+ 30,0

Tabell 1

Av de 14 föreningarna i Allsvenskan redovisade 6 föreningar överskott och 8 föreningar underskott 2003. Föregående år redovisade lika många föreningar överskott och underskott som under 2003.

Såväl resultat som driftresultat varierar kraftigt mellan föreningarna. Av tabell 2 framgår respektive resultat per förening. I driftresultatet är spelarnetto (inklusive avskrivningar spelarförvärv), räntenetto och dispositioner exkluderade. I spelaromsättning netto ingår i resultaträkningen redovisade spelarförsäljningar och

spelarköp, avskrivningar avseende balanserade utgifter för spelarförvärv spelarförvärv samt spelaruthyrning och spelarinhyrning, se vidare nedan.

Resultat per allsvensk förening 2003, mkr

		Redovisat resultat	Drift- resultat	Spelarom- sättning	Finans- netto	E o poster samt bokslidisp &skatt
Landskrona BoIS	1)	+ 7,2	- 1,5	+ 8,7	+/- 0	
Djurgårdens IF FF	2)	+ 1,3	+ 0,7	+ 0,5	+ 0,1	
Östers IF	3)	+ 0,4	+ 2,2	- 0,8	- 1,0	
GIF Sundsvall	4)	+ 0,2	+ 0,7	+ 0,2	- 0,2	- 0,5
AIK	5)	+ 0,0	- 1,3	+ 3,4	- 2,1	
Hammarby	6)	+ 0,0	+ 1,8	- 2,2	+/- 0	+ 0,4
Enköpings SK FK	7)	- 0,3	+ 0,5	- 0,6	- 0,2	
Helsingborgs IF	8)	- 0,6	- 6,0	+ 6,7	- 1,3	
Halmstads BK	9)	- 2,3	- 5,7	- 0,6	+ 0,8	+ 3,2
Örebro SK FK	10)	- 3,0	- 1,5	- 1,2	- 0,3	
Örgryte IS	11)	- 4,0	- 12,6	+ 10,0	- 1,4	
IFK Göteborg	12)	- 4,5	- 1,6	- 3,1	+ 0,2	
IF Elfsborg	13)	- 6,9	- 5,2	- 1,7	+/- 0	
Malmö FF	14)	- 15,4	- 0,2	- 5,4	+ 0,2	- 10,0
* Allsvenskan totalt		- 27,9	- 29,7	+ 13,9	- 5,2	- 6,9

Tabell 2

De redovisade resultaten avser för flersektionsföreningar fotbollsverksamheten, och för koncerner de delar av koncernerna som avser fotbollsverksamhet.

Eventuella dotterbolag som ej bedriver fotbollsverksamhet ingår därför ej.

Detta innebär att resultaten avser följande:

- 1) Landskrona BoIS i sin helhet (ensektionsförening)
- 2) Djurgårdens IF FF inklusive kapitalandel såsom minoritetsägare i Djurgårdens Fotboll AB
- 3) Östers IF i sin helhet (ensektionsförening)
- 4) GIF Sundsvall i sin helhet (ensektionsförening)
- 5) AIK Fotboll AB i sin helhet.
- 6) Hammarby Fotboll AB i sin helhet inklusive Hammarby Merchandise AB
- 7) Enköpings SK FK i sin helhet (ensektionsförening)
- 8) Helsingborgs IF med koncernredovisning inklusive HIF Service AB (ensektionsförening)
- 9) Halmstads BK i sin helhet (ensektionsförening)
- 10) Örebro SK FK i sin helhet (ensektionsförening)
- 11) Örgryte IS fotbollsverksamhet (flersektionsförening)
- 12) IFK Göteborgs fotbollsverksamhet med koncernredovisning inklusive IFK Göteborg Promotion AB
- 13) IF Elfsborg i sin helhet (ensektionsförening)
- 14) Malmö FFs fotbollsverksamhet (flersektionsförening)

Det största överskottet 2003 redovisade Landskrona BoIS med 7,2 mkr, tack vare ett spelaromsättningsnetto + 8,7 mkr.

Det nästa största överskottet redovisade Djurgårdens IF FF med 1,3 mkr, varav 0,7 mkr kom från driftöverskott. Djurgårdens IF FF redovisade även år 2002 det näst största överskottet, och har under de båda senaste två åren redovisat driftöverskott.

Det största underskottet redovisade Malmö FF 15,4 mkr, följt av IF Elfsborg med 6,9 mkr och IFK Göteborg 4,5 mkr.

I alla dessa tre föreningar har skapade medel från tidigare års Champions League-spel och/eller spelarförsäljningar till utlandet möjliggjort sportsliga satsningar och kostnadsnivåer som inneburit stora underskott.

Naturligtvis är det inte möjligt att fortsätta driva verksamheten med dessa underskott. Se vidare nedan avsnitt om Eget kapital och soliditet i föreningarna.

Generellt har driftsresultaten förbättrats jämfört med 2002, då de även förbättrades jämfört med år 2001.

År 2003 redovisade fem föreningar positiva driftsresultat, vilket är en färre än under år 2002.

Den slutsats som kan dras är att allt fler av de allsvenska föreningarna blivit alltmer medvetna om betydelsen av att inte förlita sig på att spelarförsäljning till utlandet och/eller intäkter från internationellt cupspel skall finansiera underskott i driften.

Denna anpassning är dock en process som man ofta inte går igenom på endast ett år, utan det krävs ofta flera år för att minska riskerna och beroendet av intäkterna från spelarförsäljningar till utlandet och Champions League-spel.

Givetvis är det dock fortfarande mycket viktigt att kvalificera sig och nå framgångar i de UEFAs klubb tävlingar p g a de stora TV-ersättningar, UEFA-ersättningar och publikintäkter som är möjliga där, förutom möjligheten att exponera sina spelare för en internationell marknad.

Allsvenska föreningarnas intäkter

De allsvenska föreningarnas intäkter (exklusive ränte- och andra kapitalintäkter samt extraordinära intäkter) uppgick 2003 till 615 mkr (2002: 576 mkr) vilket var en ökning med 39 mkr, eller 7 %. Häri ingick spelarförsäljningar och spelaruthyrningar brutto med 66 mkr (2002: 58 mkr).

Allsvenska föreningarnas totala intäkter åren 1994 – 2003, mkr

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Drift	200	219	220	262	308	318	382	500	518	549
Champions league	75	14	42	44	0	61	52	0	0	0
Spelarförsäljning	23	56	85	103	131	86	95	166	58	66
* Totalt	298	289	347	409	439	465	529	666	576	615
* Genomsnitt/förening	21,3	20,6	24,8	29,2	31,4	33,2	37,8	47,6	41,1	43,9
* Drift i % av totalt	67 %	76 %	63 %	64 %	70 %	68 %	72 %	75 %	90 %	89 %
* Tillväxttakt totalt %	41 %	- 3 %	20 %	18 %	7 %	6 %	14 %	26 %	-13 %	7 %

Tabell 3

Intäkterna från driften av verksamheten (exklusive C.L. och spelarförsäljningar) ökade således med 31 mkr mellan 2002 och 2003. Dessa driftsintäkter har mellan åren 1994 och 2001 legat stabilt omkring 70 % av de totala intäkterna.

Under 2003 var driftintäkterna 89 % av de totala intäkterna, vilket är i nivå med föregående år. Beroendet av spelarförsäljningar och spel i C.L har således minskat under de två senaste åren.

Tillväxttakten, här mätt som de totala intäkternas ökning, varierar mellan åren beroende av spel i C.L och enstaka större spelarförsäljningar till utländsk storklubbar. Den totala tillväxttakten under de senaste 10 åren har varit 191 % (de totala intäkterna år 1993 var 211 mkr), eller årligen sedan 1994 11 %.

Intäktsjämförelse mellan åren 2003 och 2002, mkr

I denna jämförelse inkluderas också ränteintäkter och andra kapitalintäkter

	2003	Andel	2002	Andel	Förändring	Förändr mkr
Publik	196,6	32 %	179,3	30 %	+ 10 %	+ 17,3
Reklam & sponsring	194,6	32 %	174,0	29 %	+ 12 %	+ 20,6
Tips- och mediamedel	75,7	12 %	76,3	13 %	- 1 %	- 0,6
Lotteri	6,1	1 %	7,2	1 %	- 15 %	- 1,1
UEFA-cup	20,5	3 %	17,9	3 %	+ 15 %	+ 2,6
Bidrag	12,4	2 %	10,7	2 %	+ 16 %	+ 1,7
Övrigt	42,6	7 %	52,5	9 %	- 19 %	- 9,9
* Summa drift exkl C.L.	548,5	89 %	517,9	87 %	+ 6 %	+ 30,6
Champions League	0,0		0,0			
Spelarförsäljning & uthyrning	66,2	11 %	58,4	10 %	+ 13 %	+ 7,8
* Totalt exkl finans. Intäkter	614,7	100 %	576,3	97 %	+ 7 %	+ 38,4
Finansiella intäkter	2,5	0 %	14,8	3 %	- 83 %	- 12,3
** Totalt inkl finans. Intäkter	617,2	100 %	591,1	100 %	+ 4 %	- 26,1

Tabell 4

Den största ökningen i kronor svarade publikintäkterna för med 17,3 mkr. Det allsvenska publiksnittet uppgick till 10.208 åskådare per match, vilket är det högsta publiksnittet på 38 år.

Under de senaste tre åren har publikintäkterna ökat med över 100 mkr.

Detta förklaras delvis av att Malmö FF ökat publiksiffrorna markant, och vann publikligan med 18.715 åskådare i snitt på hemmamatcherna, dels av att de tre lagen från stockholmsregionen, där publikpotentialen är störst, tillsammans uppnådde 89,3 mkr, delvis av samverkan med TV-mediet, som förstärkt det allmänna fotbollsintresset såväl internationellt som nationellt, delvis av att arrangemangen blir allt bättre, genom t ex storbildskärmar, samt delvis förstås att spelet blivit snabbare, mer tekniskt och mer underhållande för publiken.

Som en naturlig följd av det allt starkare fotbollsintresset ökade också intäkterna från reklam och sponsring med 20,6 mkr, eller 12 %, trots ett allmänt svagt konjunkturläge.

Tips- och mediamedel inkluderar alla de ersättningar avseende allsvenskt och svenskt cupspel som föreningarna får dels via Svensk Elitfotboll (SEF), från Svenska Spel, TV och gemensamma marknadsprojekt, och dels via Svenska Fotbollförbundet avseende Tipselitmedel.

Lotteriintäkterna minskade med 1,1 mkr, eller 15 %, vilket beror av minskning inom Bingolotto.

Den nu lägre intäktsnivån avseende spelarförsäljningar i förhållande till åren 1996-2001 kan antas bestå, och i alla fall inte antas öka, så länge den internationella spelarmarknaden, till följd av bl a lägre TV-intäkter för ligorna ute i Europa, inte visar tecken på återhämtning.

Omläggning av strategi, för att minska sårbarheten, har därför redan gjorts i flera föreningar, där man inte längre kalkylerar med netton från internationella spelarförsäljningar för att finansiera den löpande driften av verksamheten. Eventuella intäkter från internationella spelarförsäljningar betraktas där mer som nytillskott som kan skapa en buffert men även finansiera öronmärkta satsningar.

I denna strävan efter att uppnå positiva driftsresultat har de ökade publikintäkterna givetvis varit till stor hjälp. Man kan om man så vill säga att dessa till en viss del kan ha berott på att fler publikdragande spelare stannar i Sverige och allsvenskan, En annan förklaring kan också vara att vissa publikdragande utländska spelare har valt svenska klubbar varvid deras förhoppningar kan vara att allsvenskan skall vara ett "skyltfönster" för att senare kunna nå vidare till de stora europeiska ligorna.

Förmodligen har den ökade televiseringen av fotbollsmatcher året runt hjälp till att förstärka fotbollsintresset i Sverige. Förbättrade arrangemang vid matcher och bättre komfort på arenorna har även gjort att det blivit mer attraktivt att fotboll på plats.

Intäkter per förening inklusive finansiella intäkter 2003 & 2002 inklusive & exklusive spelarförsäljningar, mkr.

	År 2003	År 2003	År 2002	År 2002
	Intäkter inkl <u>spelarförsälj</u>	Intäkter exkl <u>spelarförsälj</u>	Intäkter inkl <u>spelarförsälj</u>	Intäkter exkl <u>spelarförsälj</u>
AIK	74,3	65,4	77,1	71,1
Malmö FF	66,5	62,5	46,9	44,4
Helsingborgs IF	63,3	53,3	59,6	49,7
Hammarby	63,3	62,5	56,7	56,6
Djurgårdens IF FF	60,0	49,6	44,1	42,2
IFK Göteborg	50,0	47,6	48,0	45,1
Örgryte IS	37,2	23,6	32,1	24,1
Landskrona BoIS	35,1	25,8	25,1	25,0
Örebro SK FK	33,6	33,2	26,5	26,1
GIF Sundsvall	32,7	31,4	29,5	29,0
IF Elfsborg	32,0	30,0	38,0	32,0
Halmstads BK	30,9	28,0	45,2	25,8
Östers IF	21,1	21,0	Superettan	Superettan
Enköpings SK FK	17,2	17,1	Superettan	Superettan
IFK Norrköping	Superettan	Superettan	38,3	38,1
Kalmar FF	Superettan	Superettan	24,0	23,5
* Allsvenskan totalt	617,2	551,0	591,1	532,7

Tabell 5

Man kan bl.a. notera att AIKs intäkter var drygt tre gånger så stora som de både från Superettan nyuppflyttade Östers IFs och Enköpings SK FKs intäkter.

Noteras bör även att en viss fotbollsrelaterad omsättning, uppskattningsvis omkring 20 mkr, utöver det här redovisade finns i Djurgårdens Fotboll AB, vars årsredovisning ej är klar vid denna analys, och i vilket Djurgårdens IF FF är minoritetsägare.

Man kan vidare konstatera att en tendens till en skiktning inom allsvenskan, där sex föreningar 2003 hade en omsättning exklusive spelarförsäljningar mellan 25,8 mkr och 33,2 mkr, där sex föreningar hade en omsättning mellan 47,6 och 65,4 mkr, samt de två nyuppflyttade föreningarna som hade en omsättning uppgående till 17,1 mkr respektive 21,0 mkr exklusive spelarförsäljningar.

Det verkar således som att det krävs en omsättning kring minst 30 mkr för att vara ett etablerat allsvenskt lag.

Kännetecknande för föreningarna på den omsättningsmässigt (exklusive spelarförsäljningar) övre halvan är dels att de är från större städer eller regioner, där intäktspotentialen är större, t ex är tre av föreningarna från Stockholmsregionen, dels att de oftare deltar i UEFAs klubb tävlingar, dels och också som en följd av detta oftare säljer spelare till den internationella spelarmarknaden.

Man kan således se en tendens till skiktning där några av föreningarna, delvis på grund av förutsättningar som ger möjligheter, bygger sin organisation och verksamhet för att regelbundet kunna delta i UEFAs klubb tävlingar, samtidigt som övriga föreningar är i en annan utvecklingsfas där det mer handlar om att etablera sig som allsvenska föreningar, för att längre fram kunna höja ambitionsnivån ytterligare.

Allsvenska föreningarnas kostnader

Allsvenskans kostnader (inklusive- ränte- och andra kapitalkostnader samt exklusive bokslutsdispositioner och skatt) uppgick år 2003 till 638,2 mkr (2002: 624,9 mkr) vilket var en ökning med 2 %.

Av kostnaderna svarade föreningarnas totala personalkostnader (exklusive övergångsersättningar) under 2003 för drygt hälften med 344,2 mkr (2002: 340,8 mkr). Detta innebär en ökning av personalkostnaderna med 1 % jämfört med år 2002. Mellan åren 2000 och 2001 var denna ökning närmare 17 %.

Personalkostnadernas ökningstakt har bromsats redan under 2002, då ökningen var 4 %, följt nu alltså av ökningen 2003 som var 1 %, vilket således inte är högre än i yrkeslivet i övrigt.

Kostnadsjämförelse mellan 2003 och 2002, mkr

	<u>2003</u>	<u>Andel</u>	<u>2002</u>	<u>Andel</u>	<u>Förändring %</u>	<u>Förändring mkr</u>
Match- & träning	102,5	16 %	105,6	16 %	- 3 %	- 3,1
Personalkostnader	344,2	53 %	340,8	53 %	+ 1 %	+ 3,4
Administration	31,4	5 %	24,6	4 %	+ 27 %	+ 6,8
Reklam & sponsring	53,0	8 %	47,8	8 %	+ 11 %	+ 5,2
Lokaler	12,0	2 %	10,9	2 %	+ 10 %	+ 1,1
Övrigt	22,8	4 %	32,9	5 %	- 31 %	- 10,1
* Summa drift kostnader	565,9		562,6		%	-
Spelarförvärv & -inhyring	19,7	3 %	9,3	1 %	+ 112 %	+ 10,4
Avskrivningar spelarförvärv	35,2	5 %	46,6	7 %	- 24 %	- 11,4
Övriga avskrivningar	6,1	1 %	6,5	1 %	- 6 %	- 0,4
Finansiella kostnader, skatt m m	7,5	1 %	9,2	1 %	- 18 %	- 1,7
Extraord kostnader & boksl.disp.	10,2	2 %	6,7	1 %	+ 52 %	+ 3,5
Champions League	0,0		0,0			
* Totalt	645,0	100 %	640,9	100 %	+ 1 %	+ 4,1

Tabell 6

De ökade kostnader för reklam & sponsring skall ses tillsammans med, och som en följd av de ökade reklam- & sponsorintäkterna ovan.

De ökade administrationskostnaderna kan dels ses som en reaktion på tidigare års ambitioner att minska administrationskostnaderna, men även som en följd av att klubbarnas redovisning förfinats, varvid posten övriga kostnader minskat med drygt 10 mkr, eller drygt 30 %. En del av dessa tidigare år redovisade övriga kostnader har sannolikt nu definierats som administrationskostnader.

Noteras bör att kostnaderna för spelarförvärv (d v s exklusive avskrivningar) har ökat med drygt 10 mkr år 2003 i kostnadsjämförelsen ovan. Årets avskrivningar avseende balanserade utgifter för spelarförvärv har dock minskat med nästan samma belopp, eller 11,4 mkr.

Det bokförda värdet av balanserade utgifter för spelarförvärv som redovisas på balansräkningen, se vidare nedan, minskade under 2003 med cirka 20 mkr.

Spelarlönernas utveckling (exkl sociala avgifter) de åtta senaste åren framgår av uppställningen nedan. Ökningen mellan 2002 och 2003 var 1,8 %
Spelarlöner följande är i båda tabellerna exklusive sociala avgifter.

Spelarlönernas utveckling, inkl C.L, 1996-2003, mkr

	<u>1996</u>	<u>1997</u>	<u>1998</u>	<u>1999</u>	<u>2000</u>	<u>2001</u>	<u>2002</u>	<u>2003</u>
Spelarlöner	68,5	82,1	102,3	136,5	144,5	147,0	152,8	155,6
Drift exkl räntor o spel.förv	273,8	311,2	367,5	426,1	492,9	574,4	569,1	572,0
Ökning spelarlöner	37,0%	19,9%	24,6%	33,4%	5,9%	+ 1,7%	+ 3,9%	+1,8%
Spelarlönens andel av drift	25,0%	26,4%	27,8%	32,0%	29,3%	25,6%	26,9%	27,2%

Tabell 7

Under de senaste åtta åren har spelarlönerna exkl sociala avgifter inklusive C.L mer än fördubblats. Spelarlönernas andel av driftskostnaderna har från 1996 fram till och med år 1999 ökat från 25,0 % till 32,0% för att därefter minska till 25,6 % år 2001, för att åter år 2002 öka till 26,9 %, samt 2003 öka till 27,2 %.

Spelarlönernas utveckling, exkl C.L, 1999-2003, mkr

	<u>1999</u>	<u>2000</u>	<u>2001</u>	<u>2002</u>	<u>2003</u>
Spelarlöner exkl C.L.	121,4	134,9	147,0	152,8	155,6
Driftkostnader exkl räntor, spelarförv & C.L	404,4	475,7	574,4	569,1	572,0
Ökning spelarlöner exkl C.L		+ 11,1%	+ 9,0%	+ 3,9%	+1,8%
Spelarlönens andel av drift exkl C.L	30,0%	28,3%	25,6%	26,9%	27,2%

Tabell 8

Av ökning år 2001 med 9,0 % beror 6,9 %-enheter av att Malmö FF och Djurgårdens IF FF spelade i Allsvenskan år 2001 och i Superettan år 2000.

Kostnader per förening 2003 och 2002 inkl & exkl spelarförv, mkr.

	År 2003	År 2003	År 2002	År 2002
	Kostnader inkl	Kostnader exkl	Kostnader inkl	Kostnader exkl
	<u>Spelarförvärv</u>	<u>spelarförvärv</u>	<u>spelarförvärv</u>	<u>spelarförvärv</u>
AIK	74,3	68,8	83,4	73,3
Malmö FF	71,0	61,8	66,0	58,0
Helsingborgs IF	64,0	60,6	77,4	69,7
Hammarby	63,6	60,6	58,2	54,7
Djurgårdens IF FF	58,7	49,5	40,1	39,6
IFK Göteborg	53,9	49,0	60,9	52,5
Örgryte IS	41,2	34,9	36,0	33,8
IF Elfsborg	38,8	35,7	38,5	34,5
Halmstads BK	36,4	32,8	36,8	32,4
Örebro SK FK	34,8	33,2	29,6	33,8
GIF Sundsvall	32,0	31,0	27,0	25,9
Landskrona BoIS	27,8	27,3	22,5	21,6
IFK Norrköping	Superettan	Superettan	37,9	35,9
Kalmar FF	Superettan	Superettan	19,9	18,2
Östers IF	20,8	18,4	Superettan	Superettan
Enköpings SK FK	17,5	16,3	Superettan	Superettan
* Allsvenskan totalt	634,8	579,9	634,2	578,3

Tabell 9

Jämför kommentar angående intäkter avseende Djurgårdens IF FF ovan, d v s det finns fotbollsrelaterade kostnader avseende Djurgårdens utöver ovanstående.

Spelartransfers

Allsvenskans spelarförsäljningarna uppgick år 2003 till 64,2 mkr (2002: 54,7 mkr), vilket är en minskning med 101,9 mkr jämfört med rekordåret 2001 då dessa uppgick till 166,1 mkr.

Visserligen bestod rekordet år 2001 till nästan hälften av effekter av en enda försäljning, men trenden är även rensat för denna effekt tydlig. År 2000 uppgick spelarförsäljningarna till 95,4 mkr, för att därefter (rensat för denna engångsaffär år 2001) successivt ha minskat till 54,7 mkr år 2002, för att återigen öka med 9,5 mkr under år 2003. Av de allsvenska föreningarnas totala spelarförsäljningar svarade år 2003 Örgryte IS för 13,6 mkr och Helsingborgs IF för 10,0 mkr.

Under 2003 har antalet allsvenska klubbar som balanserar sina utgifter för spelarköp återgått till 13 från att under 2002 varit 12, och året dessförinnan 13 stycken.

De totala spelarköpen 2003 uppgick till 44,3 mkr (2002: 48,0, 2001: 60,1 mkr och 2000: 110,4 mkr) varav 15,2 mkr kostnadsförts direkt (2002: 7,6 mkr, 2001: 21,7 mkr och 2000: 17,1 mkr) och 29,1 mkr bokförts i balansräkningen (2002: 40,4 mkr, 2001: 38,4 mkr och 2000: 93,3 mkr).

Minskningen av utgifterna för spelarförvärv beror delvis av att inkomsterna från försäljningar, som ju delvis finansierar förvärven, minskat, delvis av att ingen Allsvensk förening spelat i Champions League under den senast tre åren, vilket inneburit att möjligt investeringskapital inte kommit in till någon allsvensk förening den vägen.

Under år 2000 investerade både AIK (som deltog i Champions League 1999) och Helsingborgs IF (som deltog i Champions League 2000) i spelarförvärv.

Spelarförsäljningar och spelarförvärv 1995-2003, mkr

Observera endast försäljningar och förvärv, ej ut- och inhyrning.

	<u>1995</u>	<u>1996</u>	<u>1997</u>	<u>1998</u>	<u>1999</u>	<u>2000</u>	<u>2001</u>	<u>2002</u>	<u>2003</u>
Spelarförsäljningar	56,0	85,0	102,5	131,1	86,7	95,4	166,1	54,7	64,2
Spelarförvärv, dir kostn.förda	36,0	40,0	61,8	47,8	36,6	17,1	21,7	7,6	15,2
Spelarförvärv, balanserade 1)			21,7	34,1	26,9	93,3	38,4	40,4	29,1

1) Uppgift saknas 1996 och tidigare

Tabell 10

Vid de allsvenska klubbarnas spelarförsäljningar erhöles beloppsmässigt 60 % (2002:80 %, 2001: 76 % och 2000: 70%) från utländska klubbar, och 14 % (2002: 13 %, 2001: 15 % och 2000: 25%) var försäljningar mellan allsvenska klubbar.

Spelarförvärven gjordes beloppsmässigt till 37 % från utländska klubbar (2002: 51 %, 2001: 30 % och 2000: 50 %), 28 % från allsvenska klubbar (2003: 30 %, 2001: 42 % och 2000: 25 %) samt 45 % från klubbar i lägre serier (2002: 7 %, 2001: 28 % och 2000: 30 %).

Under 2003 erhöll de allsvenska föreningarna 38 mkr i ersättningar från utländska klubbar (2002: 46 mkr, 2001: 126 mkr och 2000: 68 mkr).

De allsvenska föreningarna betalade 15 mkr i övergångssummor till utländska klubbar (2002:24 mkr, 2001: 18 mkr och 2000: 53 mkr).

Balanserat värde externa spelarförvärv 1995-2003, mkr

	<u>1995</u>	<u>1996</u>	<u>1997</u>	<u>1998</u>	<u>1999</u>	<u>2000</u>	<u>2001</u>	<u>2002</u>	<u>2003</u>
Bokfört spelarkapital	8,8	11,4	17,5	28,9	33,1	82,1	65,6	65,6	45,8
Antal fören. som bal. utg.	4	5	5	7	7	12	13	12	13

Tabell 11

Antalet föreningar som balanserade externa spelarförvärv i balansräkningen var 13 stycken under 2003 (2002 12, 2001 13 och 2000: 12). Det totala balanserade värdet i de allsvenska föreningarna 2003 uppgick till 45,8 mkr (2002: 65,6 mkr, 2001: 65,5 mkr och 2000: 82,1 mkr).

Det bokförda spelarkapitalet i de allsvenska föreningarna har således minskat med närmare 20 mkr under år 2003.

Genomgående värderas spelarna till anskaffningsvärde som skrivs av över spelarnas ursprungliga kontraktstid med den nya klubben, allt enligt den svenska elitlicensens redovisningsregler. De spelare som aktiveras är genomgående externa spelarförvärv och det är inte fråga om att balansera kostnader för egna produkter. Såväl värderings- som avskrivningsprinciper följer för övrigt internationell praxis.

Föreningar som balanserar utgifter för spelarförvärv

	<u>Balanserat värde 2003, mkr</u>	<u>Balanserat värde 2002, mkr</u>
Malmö FF	17,9	21,6
AIK	5,9	5,9
IFK Göteborg	5,5	4,3
IF Elfsborg	3,3	3,8
Hammarby	2,6	3,1
Halmstads BK	2,6	5,8
Helsingborgs IF	1,7	14,1
GIF Sundsvall	1,7	0,4
Örebro SK FK	1,7	2,2
Enköpings SK FK	0,9	Superettan
Östers IF	0,8	Superettan
Örgryte IS	0,7	1,3
Landskrona BoIS	0,5	0,2
IFK Norrköping	Superettan	2,9
* Totalt	45,8	65,6

Tabell 12

Allsvenska föreningarnas egna kapital och soliditet

De allsvenska föreningarna redovisade den sista december 2003 ett samlat eget kapital uppgående till 60,4 mkr (2002: 89,1 mkr, 2001: 137,0 mkr och 2000: 101,5 mkr), vilket motsvarade en soliditet uppgående till 17 % (2002: 24 %, 2001: 36 % och 2000: 29 %). Av detta stod Malmö FF för 17,8 mkr och Halmstads BK för 15,7 mkr, samt den nya trean Landskrona BoIS för 9,4 mkr. IFK Göteborgs egna kapital uppgick till 8,9 mkr.

Av de allsvenska klubbarna redovisade 11 klubbar (2002: 11, 2001: 12 och 2000: 9) ett positivt eget kapital och 3 klubbar (2002: 3, 2001: 2 och 2000: 5) kapitalunderskott.

Helsingborgs IF redovisar i årsredovisningen ett positivt eget kapital 2,2 mkr, men beroende på de åtaganden som finns att återbetala erhållna kapitaltillskott när det finns ett positivt eget kapital, så har Helsingborgs IFs egna kapital i denna analys korrigerats till noll.

	Eget kapital, mkr	Totalt kapital, mkr	Soliditet	Elitlicenskonskvens
Malmö FF	+ 17,8	55,4	32 %	Licens för säsongen 2005
Halmstads BK	+ 15,7	32,2	49 %	Licens för säsongen 2005
Landskrona BoIS	+ 9,4	14,7	64 %	Licens för säsongen 2005
IFK Göteborg	+ 8,9	28,8	31 %	Licens för säsongen 2005
AIK Fotboll AB	+ 6,4	61,6	10 %	Licens för säsongen 2005
IF Elfsborg	+ 5,7	29,8	19 %	Licens för säsongen 2005
Hammarby Fotboll AB	+ 5,3	23,4	23 %	Licens för säsongen 2005
Djurgårdens IF FF	+ 4,9	10,5	47 %	Licens för säsongen 2005
GIF Sundsvall	+ 1,6	7,5	21 %	Licens för säsongen 2005
Östers IF	+ 0,0	11,0	0 %	Licens för säsongen 2005
Helsingborgs IF	0,0	39,0	0 %	Licens för säsongen 2005
Enköpings SK FK 1)	- 3,6	2,3	Negativ	Kontrollbalansräkning per 30/6
Örgryte IS	- 4,1	26,3	Negativ	Handlingsplan gav licens 2005
Örebro SK FK 1)	- 7,6	16,0	Negativ	Kontrollbalansräkning per 30/6
* Totalt	+ 60,4	358,5	17 %	

1) Elitlicenskonskvensen avgörs hösten 2004 m h t inlämnad kontrollbalansräkning per 30/6 2004.

Tabell 13

Elitlicensens regler i korthet

På Förbundsmötet i mars 1999 beslutades att införa en svensk elitlicens för spel i Allsvenskan och Superettan. Denna licens trädde i kraft från och med år 2002, och baserades första gången på boksluten år 2001, varvid licenser för säsongen 2003 behandlades, och beviljades.

Boksluten 2003 ligger således till grund för licensbehandlingen inför säsongen 2005.

För att få elitlicens får man inte ha negativt eget kapital.

Om en förening inte uppnår att ha noll eller positivt eget kapital skall i första hand en handlingsplan upprättas angående hur man under året skall uppnå minst noll i eget kapital. Första gången detta skedde var således avseende 2001 års bokslut hur man under år 2002 skulle uppnå minst noll i eget kapital.

Om handlingsplanen är uppenbart orealistisk avkrävs föreningen att senast den 1/9 inlämna en kontrollbalansräkning per den 30/6. Om även den visar negativt eget kapital sker degradering nästföljande år. Formellt beslut angående detta fattas av Representantskapsmötet i december (när detta skrivs närmast december 2004).

Följer föreningen en godkänd handlingsplan så att man uppnår minst noll i eget kapital vid närmast efterföljande årsbokslut erhålles licens för nästkommande säsong, d v s närmast för säsongen 2005. (Vid första tillfället avseende årsbokslutet år 2002, då positivt eller noll i eget kapital gav licens för säsongen 2004.)

Om man inte klarar att följa handlingsplanen och vid nästkommande årsbokslut (d v s de i denna rapport aktuella årsbokslutet avseende år 2003) fortfarande har negativt eget kapital åläggs föreningen att upprätta en kontrollbalansräkning per den 30 juni och inlämna denna senast den 1 september (vid första tillfället skedde detta år 2003).

Om denna kontrollbalansräkning visar negativt eget kapital och synnerliga skäl inte finns för undantag så sker degradering en division inför nästkommande säsong (d v s vid första tillfället inför säsongen år 2004). Detta innebär att degradering kan ske inför serien 2005 för de klubbar som senast den 1 september har att inlämna kontrollbalansräkning per 30 juni 2004. Beslut om detta fattas av Representantskapet i december 2004.

Elitlicens erhålles för ett år i taget.

Se vidare Anvisningar till Elitlicensens ekonomikriterier på Svenska Fotbollförbundets hemsida www.svenskfotboll.se under dokumentbank och under ekonomi.

Allsvenska föreningarnas egna kapital och redovisade resultat 2003, mkr

		<u>Eget kapital</u>	<u>Resultat</u>
Malmö FF	1)	+ 17,8	- 15,4
Halmstads BK		+ 15,7	- 2,3
Landskrona BoIS		+ 9,4	+ 7,2
IFK Göteborg		+ 8,9	- 4,5
AIK		+ 6,4	+ 0,0
IF Elfsborg		+ 5,7	- 6,9
Hammarby		+ 5,3	+ 0,0
Djurgårdens IF FF		+ 4,9	+ 1,3
GIF Sundsvall		+ 1,6	+ 0,2
Östers IF		+ 0,0	+ 0,4
Helsingborgs IF		0,0	- 0,6
Enköpings SK FK		- 3,6	- 0,3
Örgryte IS		- 4,1	- 4,0
Örebro SK FK		- 7,6	- 3,0
* Totalt		+ 60,4	- 27,9

1) Varav 10 mkr i kostnader 2003 av extraordinär karaktär.

Tabell 14

Slutsatser av ovanstående kan vara att föreningar som måste vara försiktiga under 2004 så att deras finansiella ställning inte blir mycket besvärlig är IF Elfsborg, Enköpings SK FK (som nedflyttats till Superettan på sportslig grund inför säsongen 2004), Örgryte IS samt Örebro SK FK.

Nämnas kan i sammanhanget också att till allsvenskan 2004 nyuppflyttade föreningarna Trelleborgs FF och Kalmar FF båda redovisade positivt eget kapital i årsboksluten 2003.

Samband mellan föreningarnas kostnader och tabellposition

Jämför kostnaderna per förening tidigare i denna rapport, varvid här avses totala kostnader inklusive spelarförvärv.

	<u>Rangordning efter kostnader</u>	<u>Tabellposition</u>
AIK	1	5
Malmö FF	2	3
Helsingborgs IF	3	6
Hammarby	4	2
Djurgårdens IF FF	5	1
IFK Göteborg	6	7
Örgryte IS	7	4
IF Elfsborg	8	10
Halmstads BK	9	9
Örebro SK FK	10	8
GIF Sundsvall	11	12
Landskrona BoIS	12	11
Östers IF	13	13
Enköpings SK FK	14	14

Tabell 15

Slutsatsen av ovanstående är att det för de flesta föreningarna synes råda ett samband mellan rangordningen utifrån årets utgifter och årets tabellposition, men att det finns föreningar som av olika skäl avviker från detta mönster.

Noteras bör att det finns vissa fotbollsrelaterade kostnader utöver vad som redovisas här i Djurgårdens Fotboll AB, vars årsredovisning ej är klar vid denna analys, och i vilket Djurgårdens IF FF är minoritetsägare.

Sammanfattning

Både intäkter och kostnader ökade i Allsvenskan under år 2003 jämfört med år 2002.

Allsvenskan som helhet ökade sina intäkter med 4 % under 2003 till 617,2 mkr. Den genomsnittliga intäkten per förening uppgick till 44,1 mkr (2002: 42,2 mkr)

De totala kostnaderna ökade med närmare 1 % till 645,0 mkr. Den genomsnittliga kostnaden per förening uppgick till 46,1 mkr (2002: 45,8 mkr) Den genomsnittliga spelarlönen uppgick till 42.100 kr/månad vid 12 månaders anställning (2002: 41,340 kr). Ökningen uppgick således till 1,8 % under 2003. Spelarlönernas andel av driftskostnaderna har åter ökat. Från att ha minskat från 30,0 % år 1999 till 28,3 % år 2000 och 25,6 % år 2001, var dess andel 26,9 % år 2002 och 27,2 % år 2003.

Föreningarna i Allsvenskan redovisade 2003 sammantaget ett underskott uppgående till 27,9 mkr inklusive finansiella poster (2002: - 49,8 mkr). Resultatet från verksamhet exklusive spelaromsättning för föreningarna i Allsvenskan under 2003 var ett underskott 41,8 mkr (2002: - 52,2 mkr), vilket är en förbättring med 10,4 mkr jämfört med år 2002.

Den tidigare trenden att Allsvenskan blir allt mer beroende av stora överskott från spelartransfer samt framgångar i de internationella cuperna för att kunna finansiera underskott i den övriga driften, har brutits. En anpassning har under senare år skett i de allsvenska klubbarna med syfte att minska sårbarheten och inte vara lika beroende av internationella spelarförsäljningar och/eller deltagande i UEFAs klubb tävlingar. Eventuella tillskott från dessa intäktskällor betraktas alltmer som medel för att investera i öronmärkta projekt ,som inte driver upp den allmänna kostnadsnivån, eller medel för att konsolidera.

Finansiellt redovisade föreningarna i Allsvenskan ett samlat eget kapital uppgående till + 60,4 mkr för 2003 (2002: + 89,1 mkr). Den främsta förklaringen till denna försämring är årets resultat.

Malmö FF är Sveriges rikaste förening med 17,8 mkr i eget kapital. God tvåa är Halmstads BK med 15,7 mkr i eget kapital. Under året passerade även Landskrona BoIS med 9,4 mkr i eget kapital IFK Göteborg, som hade 8,9 mkr i eget kapital. Av föreningarna i Allsvenskan redovisar elva stycken positivt eller noll i eget kapital, och tre stycken ett kapitalunderskott. Föregående år redovisade elva föreningar ett positivt eget kapital och tre föreningar ett kapitalunderskott.

Allmänt sett är dock de flesta föreningarna underkapitaliserade. Vägar att stärka sina positioner kan t ex vara satsningar på spelarförädlingar med syfte vidareförsäljning till allsvenska eller utland, ökade publikintäkter, mer prestationsbundna spelarsättningar och därmed kopplingar mellan intäkter och kostnader, inkomstbringande sidoverksamheter som tar till vara varumärkets mervärde samt anskaffande av externt riskkapital, varvid i samtliga fall eventuella skattekonsekvenser i varje enskilt fall måste analyseras.

För att föreningar, med idrottsliga ambitioner som är högre än de egna finansiella resurserna, skall kunna finansiera externa spelarförvärv, har under

senare år i några fall skapats riskkapitalbolag, som står för finansiering och finansiell risk vid externa spelarförvärv.

Idrottsverksamhets särart är att man i verksamheten har att arbeta parallellt med såväl verksamhetsmål i form av sportsliga elitmål och sociala idrottsliga breddmål, som ekonomiska mål. Styrningen för att hitta balansen mellan dessa mål är inte lätt. Detta kan också vara en viktig förklaring till att föreningarna har svårt att bygga upp ett eget kapital. Kostnadsbesparingar leder lätt till sämre förutsättningar att nå verksamhetsmålen, vilka hos bl.a. många supporters och medlemmar ofta får den största uppmärksamheten. Införandet av Elitlicensen har dock inneburit att förståelsen för att inte ha negativt eget kapital har ökat högst väsentligt.

Man kan också uttrycka det som att skillnaden mellan företagsverksamhet och ideell föreningsverksamhet är att i ett företag är verksamhetsinnehållet ett medel för att nå målet ekonomiska överskott till ägarna, medan det i en ideell förening är ekonomin som är medlet för att nå målet ett bra verksamhetsinnehåll (som kan mätas såväl som elitlags tabellposition i Allsvenskan som den sociala breddverksamhetens kvalitet och kvantitet).

För de flesta föreningar i Allsvenskan synes det råda ett samband mellan rangordningen utifrån utgifter och årets tabellposition. Det förefaller t ex som att det krävs cirka 30 mkr i kostnader (och därmed också långsiktigt i intäkter) om året för att kunna etableras sig som ett allsvenskt lag. Hur mycket som krävs för att etablera sig som ett lag i Champions League är ovisst, de försök som olika klubbar gjort under senare år har uppenbarligen varit otillräckliga.

Avslutningsvis kan sägas att förmågan att kunna hushålla med resurser ju per definition är ordet ekonomi. Det finns säkert anledning för föreningar att ta lärdom av arbetssätten hos föreningar med tabellplaceringar som är högre än vad deras rangordning utifrån kostnader är. Förmågan att nå maximal sportslig utväxling på satsat kapital torde vara en högprioriterad fråga för alla föreningar oavsett om ambitionen är att vara en allsvensk förening, UEFA-tävlingsförening, eller Champions Leagueförening.

*Svenska Fotbollförbundet
Kjell Sahlström*